



## Σύστημα Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς:

### Η Στρατηγική «Ελέγχω και Αποχωρώ» στη δευτερογενή πρόληψη

Η στρατηγική “Ελέγχω και Αποχωρώ” επικεντρώνεται στην ανάπτυξη αυτοελέγχου σε μαθητές με δυσκολίες συμπεριφοράς. Αυτό επιδιώκεται μέσω της καθοδήγησης και στήριξης των μαθητών με εκπαιδευτικό, ο οποίος αναλαμβάνει τον ρόλο του μέντορα. *Η επιλογή του κατάλληλου μέντορα θεωρείται κρίσιμη για την επιτυχία του προγράμματος καθώς και για την πορεία του μαθητή διότι απαραίτητη προϋπόθεση για ένα μαθητή να δεχτεί να ακούσει και να στηριχτεί από ενήλικα είναι η θετική σχέση που ήδη υπάρχει μεταξύ τους.* Η συγκεκριμένη στρατηγική αφορά σε μαθητές που παρουσιάζουν ήπιες προς μέτριες ενοχλητικές συμπεριφορές με αυξημένη συχνότητα σε διαφορετικούς σχολικούς χώρους, διδακτικές περιόδους και με διαφορετικούς εκπαιδευτικούς.

Εκτενή ερευνητικά αποτελέσματα αναφέρουν πως:

- μαθητές που έλαβαν μέρος στη συγκεκριμένη στρατηγική παρουσίασαν μείωση στα προβλήματα συμπεριφοράς καθώς και σχετική αύξηση στην ενεργό συμμετοχή τους στο μάθημα.
- εκπαιδευτικοί και συνοδοί που εκπαιδεύτηκαν στην εφαρμογή της στρατηγικής κατάφεραν να εφαρμόσουν τα βήματα με ακρίβεια και ακεραιότητα.
- περίπου 60 - 75% των μαθητών που έλαβαν μέρος στη στρατηγική ανταποκρίθηκαν θετικά.

Πιο κάτω περιγράφονται τα πέντε βασικά στοιχεία της στρατηγικής:

1. **Έλεγχος.** Κάθε πρωί ο μαθητής συναντιέται με τον μέντορα-εκπαιδευτικό πριν χτυπήσει το κουδούνι για την έναρξη του μαθήματος. Ο μέντορας δίνει στον μαθητή τη νέα ημερήσια κάρτα προόδου και του υπενθυμίζει τις συγκεκριμένες συμπεριφορές καθώς και τον στόχο συμπεριφοράς που καλείται να φτάσει.
2. **Ανατροφοδότηση εκπαιδευτικών.** Στο τέλος κάθε διδακτικής περιόδου, ο μαθητής δίνει την κάρτα στον εκπαιδευτικό για να αξιολογήσει τη συμπεριφορά του με βάση τις αναμενόμενες συμπεριφορές που έπρεπε να παρουσιάσει ο μαθητής κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Η ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού είναι θετική, συγκεκριμένη και διορθωτική. Ο εκπαιδευτικός καλείται να βαθμολογήσει την επίδοση του μαθητή χρησιμοποιώντας ένα προκαθορισμένο σύστημα βαθμών. Είναι ευθύνη του εκπαιδευτικού να καλέσει τον μαθητή στην έδρα και να του δώσει ανατροφοδότηση.

3. **Αποχώρηση.** Προτού σχολάσει ο μαθητής συναντά τον μέντορα-εκπαιδευτικό και του παρουσιάζει τη συμπληρωμένη ημερήσια κάρτα προόδου. Ο μέντορας αθροίζει τους βαθμούς και υπολογίζει το ποσοστό επίτευξης του μαθητή για τη συγκεκριμένη μέρα. Ο μαθητής σημειώνει την επίδοσή του σε γραφική παράσταση και ο μέντορας δίνει θετική διορθωτική ανατροφοδότηση στο μαθητή. Ο μαθητής παίρνει την κάρτα στο σπίτι για υπογραφή από τους γονείς/κηδεμόνες. Την επόμενη μέρα ο μαθητής επιστρέφει την υπογεγραμμένη κάρτα στον μέντορά του.
4. **Συλλογή και καταγραφή δεδομένων.** Τα δεδομένα που καταγράφονται στις ημερήσιες κάρτες προόδου φυλάγονται σε ασφαλές μέρος από τον μέντορα. Μια με 2 φορές τη βδομάδα ο συντονιστής του προγράμματος μαζεύει τις συμπληρωμένες ημερήσιες κάρτες και καταγράφει τα δεδομένα σε αρχείο Excel, στο οποίο παρακολουθείται η πρόοδος του κάθε μαθητή. Ο συντονιστής σε συνεργασία με τον μέντορα αποφασίζουν για τον καθορισμό του στόχου συμπεριφοράς του κάθε μαθητή. Ο συντονιστής ενημερώνει επί τακτικής βάσεως την ομάδα δευτερογενούς πρόληψης για την πρόοδο των μαθητών.
5. **Γονεϊκή συμμετοχή.** Ο συντονιστής του προγράμματος προωθεί την επικοινωνία μεταξύ σχολείου και οικογένειας σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος. Οι γονείς/κηδεμόνες καλούνται να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για συμμετοχή του παιδιού τους στο πρόγραμμα. Οι ίδιοι εκπαιδεύονται από τον συντονιστή του προγράμματος για το τι αναμένεται από τους ίδιους να εφαρμόσουν στο σπίτι με το παιδί τους. Ο μαθητής επιστρέφει την κάρτα προόδου του καθημερινά στο σπίτι για υπογραφή από τους γονείς/κηδεμόνες. Στις περιπτώσεις όπου ο μαθητής δεν έφτασε τον στόχο του, οι γονείς καλούνται να ενθαρρύνουν το παιδί τους να συνεχίσει την προσπάθεια και να μην αποδώσουν οποιεσδήποτε τιμωρίες. Εάν η κάρτα επιστρέφεται στο σχολείο χωρίς υπογραφή, ο συντονιστής υπενθυμίζει στο παιδί για τη συγκεκριμένη υποχρέωση και επικοινωνεί κατά καιρούς με τους γονείς για ενημέρωση και φιλική υπενθύμιση.

## Εκπαίδευση Μαθητών

### Υλικά:

1. Κάρτες προόδου
2. Φάκελος μαθητή με γραφική παράσταση, επιδιωκόμενο στόχο και λίστα ενισχυτών

### Διαδικασία:

#### Λογική της στρατηγικής

«Το σχολείο σου εφαρμόζει ένα νέο πρόγραμμα που ονομάζεται 'Ελέγχω και Αποχωρώ'. Αυτό το πρόγραμμα θα σε βοηθήσει πώς να ζητάς την προσοχή και τη βοήθεια από τους δασκάλους σου με θετικό τρόπο».

#### Βήματα εκτέλεσης

1. Δείχνουμε και εξηγούμε στον μαθητή την κάρτα προόδου: «Σε αυτό το πρόγραμμα θα κρατάς κάθε μέρα αυτή την κάρτα προόδου (δείχνουμε την κάρτα). Όταν φτάσεις το πρωί στο σχολείο, θα πρέπει να πας στην αίθουσα \_\_\_\_\_ (τοποθεσία) για να συναντήσεις τον μέντορα σου, \_\_\_\_\_ (όνομα εκπαιδευτικού). Εκεί, θα σου δώσει την κάρτα της μέρας. Θα συμπληρώσεις τα στοιχεία σου. Η κάρτα αυτή αναφέρει τους 3 στόχους συμπεριφοράς που χρειάζεται να δείχνεις στο μάθημα κατά τη διάρκεια της μέρας».
2. «Θα πάρεις την κάρτα πίσω στην τάξη σου και στο τέλος κάθε περιόδου θα την δίνεις στην δασκάλα σου να σου βάζει βαθμό για την τήρηση των κανόνων συμπεριφοράς».
3. «Όταν χτυπήσει κουδούνι για να σχολάσεις, χρειάζεται κάθε μέρα να πηγαίνεις και πάλι στον μέντορα σου, \_\_\_\_\_ (όνομα εκπαιδευτικού) στην αίθουσα \_\_\_\_\_ (τοποθεσία) και να δείξεις την κάρτα προόδου. Ο μέντορας σου θα σε βοηθήσει να ελέγξεις αν πέτυχες τον στόχο σου. Όταν μαζέψεις αρκετούς βαθμούς και φτάσεις τον στόχο σου, τότε μπορείς να επιλέξεις από εδώ (δείχνουμε τη λίστα ενισχυτών) κάτι που θα ήθελες να ασχοληθείς».
4. «Αυτή την κάρτα θα την παίρνεις μαζί σου στο σπίτι καθημερινά για να την υπογράψουν οι κηδεμόνες σου. Το επόμενο πρωί θα πρέπει να επιστρέψεις την υπογραμμένη κάρτα στον μέντορα σου».
5. Αν κάποια μέρα, απουσιάζει ο μέντοράς σου τότε θα πρέπει να ζητήσεις \_\_\_\_\_ (όνομα αντικαταστάτη).
6. Συνοψίζουμε τη διαδικασία στον μαθητή δείχνοντας τα βήματα με εικόνες (δες σελίδα 11): «Να, ένας εύκολος τρόπος να θυμάσαι τι πρέπει να κάνεις σε αυτό το πρόγραμμα».
7. Δείχνουμε στον μαθητή μέσω μοντελοποίησης και σεναρίων τι χρειάζεται να κάνει για να πάρει βαθμό 3, 2, ή 1 σε κάθε στόχο συμπεριφοράς. Δηλαδή:
  - «Τώρα θα γίνω μαθητής και θα προσπαθήσω να εφαρμόσω αυτό τον στόχο συμπεριφοράς στην κάρτα (δείχνουμε την συμπεριφορά) και μετά θα ελέγξουμε τι βαθμό θα πάρω. Θα γίνεις ο δάσκαλος και θα μου δώσεις οδηγίες για το μάθημα».
  - Για κάθε βαθμό, παρουσιάζουμε την αντίστοιχη συμπεριφορά. Για παράδειγμα για τον βαθμό «3» θα δείξουμε την αναμενόμενη συμπεριφορά. «Ο δάσκαλος μου

έδωσε μια υπενθύμιση να γράψω την εργασία σου στο μάθημα. Ακολούθησα τις οδηγίες. Στο τέλος παίρνω 3».

- Για τον βαθμό «2», ο δάσκαλος έδωσε 2 υπενθυμίσεις. Έπειτα, ο μαθητής δείχνει τη συμπεριφορά. «Επειδή δεν ακολούθησα αμέσως την οδηγία και πήρα 2 υπενθυμίσεις, ο δάσκαλος σημειώνει 2 στην κάρτα».
- Για τον βαθμό «1», ο δάσκαλος έδωσε 3 ή περισσότερες υπενθυμίσεις. Έπειτα, ο μαθητής δείχνει τη συμπεριφορά. «Επειδή δεν ακολούθησα αμέσως την οδηγία και πήρα 3 υπενθυμίσεις, ο δάσκαλος σημειώνει 1 στην κάρτα».

8. Σε επόμενη υπόδυση ρόλου, ζητάμε από τον μαθητή να εφαρμόσει τον κανόνα για να πάρει τον αντίστοιχο βαθμό «3» διορθώνοντας τα 2 σενάρια πιο πάνω.

9. Εξηγούμε στον μαθητή ΠΩΣ να δέχεται την ανατροφοδότηση από την δασκάλα. «Στο τέλος του μαθήματος, η δασκάλα θα συμπληρώνει τον βαθμό στην κάρτα σου. Μαζί με τον βαθμό θα σου εξηγήσει τι έκανες καλά και σε τι χρειάζεσαι βελτίωση. Θα σου δείξω τι πρέπει να λες όταν η δασκάλα σου εξηγεί:






- «Θα γίνω και πάλι μαθητής. Ας πούμε σήμερα, πήρα όλους τους βαθμούς στο μάθημα. Λέει η δασκάλα 'Πέτρο, σήμερα ήσουν άψογος! Ακολουθούσες τις οδηγίες στο μάθημα!' Τότε θα πω 'Ευχαριστώ κυρία'. Αυτή είναι η **σωστή απάντηση** προς τη δασκάλα».
- «Πήρα όλους τους βαθμούς στο μάθημα και η κυρία λέει 'Πέτρο, σήμερα ήσουν άψογος! Ακολουθούσες τις οδηγίες στο μάθημα!' Αν πω στους συμμαθητές μου 'Χα, χα, χα! Εσείς δεν πήρατε βαθμούς στο μάθημα!' αυτή είναι **λανθασμένη απάντηση**.
- «Πήρα μερικούς βαθμούς στο μάθημα και η κυρία λέει 'Πήρες 2 βαθμούς σήμερα διότι χρειάζεται να είσαι πιο προσεκτικός στις οδηγίες.' Η **σωστή απάντηση** προς τη δασκάλα είναι 'Θα προσπαθήσω ξανά κυρία'.»
- «Πήρα μερικούς βαθμούς στο μάθημα και η κυρία λέει 'Πήρες 1 βαθμό σήμερα διότι δεν πρόσεχες και έπρεπε να σου δώσω πολλές υπενθυμίσεις.' Αν πεις 'Ατε κυρία! Αυτό είναι άδικο! Δεν με νοιάζει τι λες!' αυτή είναι **λανθασμένη απάντηση** προς τη δασκάλα».
- «Αν δεν κατάφερα να φτάσω τον στόχο μου σήμερα και ο μέντοράς μου λέει 'Είμαι σίγουρη ότι την επόμενη φορά θα τα καταφέρεις. Αν πω 'Είναι βλακεία τούτο! Δεν θα το ξανακάνω!' αυτή είναι **λανθασμένη απάντηση** προς τον μέντορά σου.

10. Κάνουμε εξάσκηση με τον μαθητή τα πιο πάνω σενάρια. Δίνουμε στον μαθητή ορισμένα παραδείγματα και ζητάμε από τον μαθητή να ανταποκριθεί σωστά.

- «Τώρα θα κυκλώνω κάποιους βαθμούς στην κάρτα σου και θα πρέπει να μου δείξεις τη σωστή απάντηση στη δασκάλα».
- **Ζητάμε από τα παιδιά να δείχνουν μόνο τη σωστή απάντηση!**
- Στα σενάρια κυκλώνουμε ψηλές βαθμολογίες και ο μαθητής πρέπει να πει «ευχαριστώ» «ωραία», κ.λ.π.
- Στα σενάρια κυκλώνουμε χαμηλές βαθμολογίες και ο μαθητής πρέπει να πει «Εντάξει. Θα προσπαθήσω ξανά» «ΟΚ»

## ΚΑΡΤΕΛΑ ΜΑΘΗΤΗ

Βήματα διδασκαλίας μαθητή στο πρόγραμμα «Ελέγχω και Αποχωρώ»

	Βήματα	Εικόνες
1	Κάθε πρωί συναντώ τον μέντορά μου και παίρνω τη νέα κάρτα προόδου	
2	Μεταφέρω την κάρτα στην τάξη και ζητώ από την δασκάλα μου να την συμπληρώσει στο τέλος κάθε περιόδου	
3	Κάθε μεσημέρι συναντώ τον μέντορά μου και αθροίζουμε το αποτέλεσμα της προόδου μου.	
4	Παίρνω την κάρτα στο σπίτι για υπογραφή.	
5	Επιστρέφω την υπογραμμένη κάρτα το επόμενο πρωί στον μέντορά μου.	

## Παράδειγμα καθημερινής καταγραφής σε κάρτα προόδου

Δημοτικό Σχολείο XXXXXXXX

### Ημερήσια Κάρτα Προόδου

Μαθητής/τρια: *Γιώργος Νικολάου*

Ημερ.: *2/1/2015*

Τμήμα: *E3*

**3** = 0-1 υπενθυμίσεις

**2** = 2 υπενθυμίσεις

**1** = 3+ υπενθυμίσεις

	<b>ΣΕΒΑΣΜΟΣ</b> <i>Ακολουθώ οδηγίες της δασκάλας.</i>	<b>ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ</b> <i>Περιμένω τη σειρά μου.</i>	<b>ΑΣΦΑΛΕΙΑ</b> <i>Χρησιμοποιώ εργαλεία και υλικά με τον κατάλληλο τρόπο.</i>	Μονογραφή Εκπ/κου	Θετικά σχόλια από εκπαιδευτικό
Περίοδος 1:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	
Περίοδος 2:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	
Περίοδος 3:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	
Περίοδος 4:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	
Περίοδος 5:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	
Περίοδος 6:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	
Περίοδος 7:	3 2 1	3 2 1	3 2 1	M.N.	

**Στόχος της ημέρας**

50% 55% **60%** 65% 70% 75% 80%

Σημερινό σύνολο βαθμών

**54**

Μέγιστο σύνολο βαθμών

**63**

Σημερινή επίδοση

**85 %**

Το έντυπο να επιστραφεί στο σχολείο υπογραμμμένο και συμπληρωμένο πιο κάτω την επόμενη μέρα.

Υπογραφή γονέα/κηδεμόνα: \_\_\_\_\_ Σήμερα είμαι περήφανη/περήφανος για σένα επειδή:

## Έντυπο Ανίχνευσης Μαθητών για Συμμετοχή στο Πρόγραμμα “Ελέγγω και Αποχωρώ”

Μαθητής/τρια	Αριθμός σοβαρών περιστατικών	Η συμπεριφορά του είναι επικίνδυνη στον εαυτό του και στους άλλους;	Η συμπεριφορά εμφανίζεται σε διαφορετικούς χώρους;	Η συμπεριφορά εμφανίζεται σε διαφορετική περίοδο;	Η συμπεριφορά συμβαίνει για να τραβήξει την προσοχή άλλων;
1.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
2.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
3.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
4.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
5.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
6.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
7.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
8.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
9.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
10.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
11.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
12.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
13.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
14.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ
15.		ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ	ΝΑΙ ΟΧΙ

\* Κάθε απάντηση “ΝΑΙ” εξυπακούεται πιθανή συμμετοχή του μαθητή στο πρόγραμμα.

